

Foto Jakob Boll Overgaard

De vilde bier

Vidste du, at der findes omkring 288 forskellige arter af vilde bier i Danmark? Pragtbuksebi, vårsilkebi, stor blodbi og blåhatjordbi er bare et par eksempler på vilde biarter, som findes i den danske natur. Mange af bierne lever en flittig – men ofte ubemærket – tilværelse, hvor de sammen med fx sommerfuglene lever af nektar og pollen.

Bierne har brug for plads

Bierne har først og fremmest brug for egnede rede- og overvintringssteder og rigelige mængder af føde indenfor flyveafstand. Det vil sige arealer med mange forskellige blomster. Her kan fx græssede enge, overdrev, heder og skovlysninger være gode fødekilder og levesteder, men også mindre småbiotoper som markveje, grøftekanter og markskel kan være gode for bierne.

I dag er der kun en mindre del af de blomsterrige naturarealer tilbage i landskabet i forhold til tidligere. Intensiv landbrugsdrift med påvirkning af gylle, kunstgødning og pesticider til de omkringliggende småbiotoper har også været medvirkende til, at antallet af blomstrende planter i landskabet er faldet.

Ønsker du at fremme en artsrig bestøverfauna på din bedrift handler det derfor først og fremmest om at give plads til – og værne om – de naturlige levesteder på din bedrift.

Et sikkert sted at bo

De fleste vilde bier fører en diskret enspændertilværelse, og foretrækker at bo alene. Derfor kaldes de også enlige, eller solitære bier. Faktisk er det udover de tamme honningbier kun humlebieerne, der udviser social adfærd og lever i et fælles bo.

De vilde bier placerer overvejende deres reder tæt på jordoverfladen; typisk ved at grave en underjordisk gang på en varm, sandet plet med et sparsomt plantedække. Hvis man kigger godt efter på en solbeskinnet, åben plet, kan man tit få øje på de små-bitte huller, som bierne har gravet. Nogle arter af bier kan også finde på at benytte forladte musegange, stenbunker, mospuder eller en uforstyrret bunke blade, mens andre foretrækker at placere deres rede i hule træer, i murværket på et hus eller i visne plantedele.

Bikampagnen 'Pas godt på bierne' sætter fokus på det, der virker

I L&Fs kampagne 'Pas godt på bierne' har en række forskere og naturforvaltere givet anbefalinger til 10 bivenlige tiltag, som du kan udføre på din bedrift. Hvert tiltag er værdisat med 'humlebie' (1-10, hvor 10 er bedst) som indikerer, hvor godt tiltaget er for bierne. For eksempel kan du lave bivenlig slåning af dine vejkanter og græsarealer (8/10 humlebie), bevare gamle træer (7/10 humlebie) eller etablere en blomsterstribe (1/10 humlebie).

Meget handler om at blive bevidst om de eksisterende naturværdier man allerede har på sin bedrift, såsom gamle markveje, læhegn mm., samt at lære at passe på dem, så de kan fungere som levested og føderessource for de vilde bier. Hvis man vil lave nogle nye tiltag, såsom udyrkede bræmmer i markkanten eller etablering af læhegn, så kan man også finde vejledning til det i kampagnematerialet.

Kampagnen har fokus på de vilde bier, ikke honningbierne (som dog også kan have gavn af mange af tiltagene). Du kan læse mere om kampagnen på www.lf.dk/bi.

Hvis man vil hjælpe de vilde bier handler det i høj grad om at værne om de uforstyrrede og blomsterrige levesteder på sin bedrift, fx markvejene. Foto: Andrea Oddershede.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Vil du sørge for gode redesteder til bierne, så er det vigtigt, at der er områder på bedriften, hvor der ikke pløjes, gødskes eller sprøjtes.

Nektar og pollen er på menuen

Alle voksne bier lever af nektar, mens biernes larver lever af pollen. Nogle vilde bier søger pollen og nektar i et bredt udvalg af vilde planter, fx pil og mælkebøtte. Andre arter er højt specia-

Trompetbjør. Foto: Morten DD Hansen.

liserede, og indsamler kun føde fra én eller få arter af blomster. Det gælder fx visse humlebiarter, der har en særligt lang tunge, der gør dem i stand til at suge nektar ud af rødkløverens lange kronrør, eller blåhatjordbien, som kun indsamler nektar og pollen fra blåhat.

Mange bi-arter knytter sig til plantearter og levesteder, som i dag er blevet sjældne i det danske landskab. Det gælder skovlysnings, blomsterrige overdrev, heder og enge. Derfor er det vigtigt at disse arealer bliver forvaltet, så de tilbyder flest mulige blomster til bierne både forår, sommer og efterår. Det kan fx sikres med helsårsgræsning eller ekstensiv sommergræsning med kvæg eller heste, hvor græsningstrykket ikke er højere end at blomsterne stadig blomstrer gennem hele sommeren.

Bier og bestøvning af afgrøder

Det er i høj grad afgrødeplanter, som har brug for en effektiv bestøvning, fordi veludviklede frø og frugter har kommerciel værdi. De fleste vilde planter overlever dog fra år til år gennem langlivede individer og ukønnet formering, og der typisk er et overskud af frø. De fleste afgrøder er vindbestøvede, men for eksempel frugttræer og raps er insektbestøvede.

Et bredt udvalg af insekter bestøver blomster, for eksempel bier, svirrefluer og sommerfugle. Både tamme honningbier og vilde bier bidrager til bestøvningen af afgrøder. Blandt de vilde bier er det de almindelige arter der bidrager mest. Når man taler om bestøvning af blomster og afgrøder, er det ofte honningbien, der får det meste af æren. Men de vilde bier klarer bestøvningsopgaven mindst lige så godt, og endda ofte endnu bedre, end honningbierne gør.

Ud og tælle blomster

Hvis du har et naturareal, så hold godt øje med det i maj-august måned. Er der masser af vilde blomster? Er der mange forskellige farver og former af blomster? Så er det et tegn på, at du gør noget godt for bierne.

Du kan læse mere om bivenlig slåning og græsning i faktaark 3 og 5.

Honningbier

Honningbien var oprindeligt en vildtlevende dansk art, hvis kolonier fandtes i for eksempel hule træer. I dag holdes honningbien som husdyr. Der er næsten udelukkende tale om udenlandske underarter og racer (såkaldte krydsningsbier). Derfor fokuserer kampagnen 'Pas godt på bierne' ikke på honningbien.

Honningbier har også glæde af landskaber, hvor der er mange blomster, men er ikke truet af mangel på levesteder, sådan som de vilde bier er.

Brug af honningbier i landbruget kan være med til at sikre bestøvning af landbrugsafgrøder. Det er dog vigtigt at huske, at honningbierne ikke er nødvendige for de vilde planters frøsætning – denne opgave klarer de vilde bier fint. Tværtimod kan der opstå konkurrence om føderessourcerne mellem honningbierne og de vilde bier, de steder hvor føden er knap.

Mange arter af vilde bier laver deres rede ved at grave en underjordisk gang på en varm, sandet plet. Her er det en sandjordbi. Foto: Colourbox.

Pragtbuksebieen bruger både sine pelsede 'bukser' til at udgrave underjordiske gange med og til at samle pollen til sine larver. Foto: Colourbox.

KONTAKT

Anne Eskildsen
Specialkonsulent
Anlæg & Miljø
anee@seges.dk
+45 8740 5423

Andrea Oddershede
Specialkonsulent
Anlæg & Miljø
anod@seges.dk
+45 8740 5444

Rødpelset jordbi er en almindelig art af jordbi. Foto: Colourbox

